

STABEN
Utredning
Åsa Sars
Telefon 010-224 93 87
asa.sars@lansstyrelsen.se

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Uppdrag till statliga myndigheter att bidra med underlag till Sveriges genomförande av Agenda 2030 (Fi2016/01355/SFÖ)

Länsstyrelsen i Västmanlands län har tagit emot rubricerad remiss och lämnar nedanstående remissvar, både i skrift och i tabellform. Samråd har skett inom länsstyrelsernas olika nätverk inom hållbar utveckling.

Inledning

FN:s generalförsamling antog i september 2015 resolutionen Agenda 2030, som innehåller en 15-årig agenda för långsiktigt hållbar utveckling kopplat till fattigdomsbekämpning. En grundläggande princip för arbetet med Agenda 2030 är att arbetet i möjligaste mån ska utgå från nationellt etablerade mål, strategier, styrnings- och uppföljningsprocesser samt Sveriges åtaganden enligt internationella konventioner. Regeringen beslutade i mars 2016 att ge en kommitté i form av en nationell delegation i uppdrag att verka för att underlätta och stimulera arbetet med Sveriges genomförande av agendan.

Regeringen har i rubricerad remiss uppdragit åt ett stort antal myndigheter att göra en bedömning om vilka områden bland myndigheternas verksamheter som har störst koppling och inverkan på mål och delmål i Agenda 2030 på nationell -och internationell nivå.

Allmänt om Länsstyrelsens möjligheter att verka för Agenda 2030

Länsstyrelserna är statens företrädare på regional nivå och har ett brett uppdrag med verksamheter inom de flesta politikområdena. Kärnverksamheten på länsstyrelserna har idag stort fokus på områden som är centrala för Agenda 2030, miljö, mänskliga rättigheter, hållbar utveckling etc. I stort sett samtliga 17 globala hållbarhetsmål och ett stort antal av dess delmål berör länsstyrelsernas verksamhet.

Det finns potential för länsstyrelserna att arbeta mer mot flera av delmålen. Detta förutsätter dock vissa förtydliganden i länsstyrelsernas uppdrag. Länsstyrelsen i Västmanland har i slutet av våren 2016 bildat ett miljö- och klimatråd med syfte att samverka för en hållbar utveckling i hela länet. Detta samverkansorgan skulle kunna utgöra ett samlat forum kring arbetet med många mål i Agenda 2030.

Agenda 2030 ligger till stora delar i linje med Länsstyrelsens uppdrag, men med mer resurser skulle vi kunna göra mycket mer för en hållbar utveckling. Detta gäller framförallt mål 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 15 och en del av delmålen till mål 2, 4, 8 och 12. Nedan beskrivs Länsstyrelsens verksamheter och dess kopplingar till målen i Agenda 2030.

Miljö

Länsstyrelsen har en lång rad målsatta uppdrag inom miljöområdet med koppling till Agenda 2030. Uppdragen handlar till exempel om miljöfarlig verksamhet, vattenverksamhet, hantering av avfall, skydd och förvaltning av värdefull natur. Några av Länsstyrelsens verktyg för en bättre miljö är den prövnings- och tillsynsverksamhet som myndigheten bedriver. De flesta av uppdragen syftar till att uppnå de nationella miljömålen.

I arbetet med miljömålen har Länsstyrelsen en övergripande och samordnande roll som regional miljömyndighet.

Miljömålen är det mest omfattande nationella målsystemet med generationsmålet, de 16 miljö kvalitetsmålen, preciseringar och etappmål som i huvudsak siktar mot 2020. Allmänt kan sägas att målen i Agenda 2030 och miljömålen är samstämmiga beträffande ambitioner för miljöarbetet och miljö tillstånd. Samtidigt utvecklar målen i Agenda 2030 delar av miljödimensionen som är svagt belysta i miljömålen, framför allt hållbara konsumtions- och produktionsmönster (mål 12 i Agenda 2030 samt även mål 2.3, 2.4, 2.5 samt 2.a.). Flera av Länsstyrelsens uppdrag berör jordbrukssektorn, framför allt lantbruk/landsbygd, naturvård, vattenförvaltning, miljöskydd, miljömål, energi/klimat och klimatanpassning. Länsstyrelsen bedöms kunna göra mer för ett hållbart jordbruk och även för en mer hållbar livsmedelsproduktion. Minskade projektmedel i landsbygdsprogrammet har dock minskat möjligheten att ta olika initiativ.

Målen i Agenda 2030 gör också att miljödimensionen av hållbar utveckling, som miljömålen syftar till, bättre kopplas till den sociala och ekonomiska dimensionen, vilket är välkommet och nödvändigt om miljömålen ska kunna nås.

Fysisk planering

Fysisk planering i Sverige enligt plan- och bygglagen (PBL) och infrastruktur lagstiftningen kommer att ha stor inverkan på berörda mål i Agenda 2030, eftersom lagstiftningarna har byggt in ett förhållande till nationella, regionala och lokala mål. Genom att följa lagstiftningen kommer den fysiska planeringen/samhällsplaneringen att ha stor inverkan på målen.

Länsstyrelsen har flera olika uppdrag i planeringsprocesserna enligt plan- och bygglagen (PBL). Lagstiftningen har tydligt reglerat dessa. Uppdragen skiftar utifrån vilket skede den fysiska planeringen är i. I tidiga skeden ska Länsstyrelsen

bevaka alla intressen. I slutet av processen, i beslutsskedet, bevakar Länsstyrelsen genom sin tillsyn endast nationella statliga intressen.

Flertalet av målen i Agenda 2030 kopplar till de allmänna intressen som finns i 2 kap. PBL. Det är endast målen som riktas mot utvecklingsländerna eller som inte berör mark- och vattenanvändning som till exempel mål 4, God utbildning samt mål 17, Genomförande och globalt partnerskap, som inte kopplar till PBL:s allmänna intressen. Målen i Agenda 2030 kopplar även till portalparagrafen i både PBL och miljöbalken (MB). I planeringen enligt PBL lyfts bland annat följande: ”Bestämmelserna syftar till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktig hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer” Vad detta innebär, vilka allmänna intressen som ska främjas och tas hänsyn till samt hur sammanvägningen ska ske framgår av 2 kap PBL. Jämställdhetsperspektivet är integrerat i fysisk planering genom att det anges i portalparagrafen.

Allmänna intressen i PBL – människor, miljö och samhälle – kan ha nationell dignitet, vara regionala eller lokala. I tidiga skeden bevakar Länsstyrelsen alla intressen. I beslutsskedet bevakar däremot Länsstyrelsen genom sin tillsyn endast särskilda statliga intressen såsom miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap MB, riksintressen enligt 3 och 4 kap MB, strandskydd enligt 7 kap MB samt att bebyggelse inte blir olämplig med hänsyn till människors hälsa, säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion. Den sistnämnda punkten har stor inverkan på flera av målen i Agenda 2030.

Länsstyrelsen bedömer att uppdraget enligt PBL är tillräckligt för att inrymma målen enligt Agenda 2030. Det finns dock ett stort behov av att tydliggöra Länsstyrelsens roll som *statlig samordnare – att samordna statliga intressen*. Detta är också något som den av regeringen tillsatta Indelningskommittén ska redovisa i sitt slutbetänkande.

Hållbar regional tillväxt

Länsstyrelsen har enligt 3§ förordning 2007:825 i uppgift att arbeta med regional tillväxt. Regeringen har tagit fram ”En nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020” som utgör grunden för arbetet. En annan tydlig uppgift är att samordna de statliga myndigheterna och se till att de tillämpar de regionala utvecklingsprogrammen i sin verksamhet, vilket regleras i 18§ förordning 2007:713. Länsstyrelsen har också till uppgift att arbeta med landsbygdsutveckling, vilket till stor del sker inom det av EU delvis finansierade Landsbygdsprogrammet.

Genom ovanstående uppdrag har Länsstyrelsens arbete påverkan på flera av målen och delmålen i Agenda 2030 såsom till exempel 5 och 7, men framförallt mot målen 8 och 9.

Social hållbarhet och jämställdhet

Social hållbarhet handlar om att bygga upp ett samhälle där grundläggande mänskliga rättigheter respekteras och förverkligas. Det innebär också att skapa miljöer och sammanhang där individer kan tillgodogöra sig kunskap, utvecklas och ha god hälsa. Utgångspunkten är ett rättighetsperspektiv och grunden de mänskliga rättigheterna. Ekonomiska, politiska, sociala och kulturella rättigheter för alla människor är en förutsättning för ett socialt hållbart samhälle.

Länsstyrelsens har i sin instruktion i uppdrag att i sin verksamhetsutövning integrera mänskliga rättigheter, såsom jämställdhet, barns perspektiv, tillgänglighet och icke-diskriminering. Länsstyrelsen arbetar på olika sätt för att utveckla metoder för detta inom alla sakområden.

Vidare har Länsstyrelsen regeringens uppdrag att verka för att nationella mål på dessa områden får genomslag i länet, samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förutsättningar. Länsstyrelsens roll är då bland annat att samordna insatser i länet genom samverkan med andra myndigheter och organisationer. Sakområden som Länsstyrelsen arbetar med inom ramen för social hållbarhet är mänskliga rättigheter, jämställdhetsperspektivet i sin helhet, samt dess underliggande fjärde delmål; våld i nära relationer och prostitution och människohandel. I detta ingår även arbete för att motverka barn- och tvångsäktenskap samt kvinnlig könsstympning. Vidare integration, samordning och tillsyn alkohol, narkotika, tobak och dopning samt personligt ombud. Länsstyrelsens arbete med krisberedskap innefattar arbete med social oro.

Länsstyrelsens arbete på regional och lokal nivå är en bidragande faktor till att nå flera av de sociala hållbarhetsmålen och jämställdhetsmålen i Agenda 2030, främst mål 1, 5, 10, 11 samt 16.

Som framgår enligt ovan finns det ytterligare ett antal områden, där Länsstyrelsens verksamhet har en direkt koppling till målen i Agenda 2030. Till exempel nationella mål kring jämställdhet, hälsa, inkluderande samhällen m.m. För att uppnå både de nationella målen inom hållbarhetsområdet och målen inom Agenda 2030 bedömer Länsstyrelsen att arbetet med att lyfta den sociala dimensionen av hållbarhetsarbetet behöver intensifieras. Länsstyrelsen behöver få en ännu tydligare roll och möjligheter att stödja det arbetet på regional och lokal nivå.

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Västmanlands län bedömer att länsstyrelserna med hänsyn tagen till de verksamheter som vi ansvarar för skulle kunna ta en betydande roll och ansvar för samordning och genomförandet av arbetet med Agenda 2030. I sådant fall behöver Länsstyrelsen ytterligare medel avsatta för ändamålet.

I ärendets slutliga handläggning där landshövding Minoo Akhtarzand har beslutat, och utredare Åsa Sars varit föredragande har länsråd Ulrica Gradin samt Länsstyrelsens övriga ledningsgrupps medlemmar deltagit.

Minoo Akhtarzand

Åsa Sars